

Waar zullen de klappen vallen?

Filantropie na de Haagse landslide: wat nu?

Door: Bert Koopman

30-11-2023

Politiek en Overheid

De recente monsterzege van de Partij voor de Vrijheid maakte veel emoties los. Een ding is zeker: de nieuwe Tweede Kamer, die op 6 december wordt geïnstalleerd, verschiet van kleur. Wat betekent dit voor de filantropie, een sector die de laatste tijd alles op alles zet om zichtbaarder te worden in politiek Den Haag?

Ruim een week vóór de Tweede Kamerverkiezingen van 22 november organiseerde Goede Doelen Nederland (bijna 250 CBF-erkende leden aan boord) een debat in het Perscentrum Nieuwspoord. Het was een schreeuw om aandacht die we de laatste tijd vaker zien. Zoals bekend is filantropie maatschappelijk onmisbaar – de overheid kan niet alle noden lenigen – maar politiek nogal onzichtbaar.

Het politieke landschap ondergaat een aardverschuiving. De verrassing was de zege voor de PVV die bijna een kwart van de stemmen verwierf. In Brussel zit de schrik er goed in. En in Nederlandse steden gingen kiezers uit protest de straat op. Krantenkoppen logen er niet om. De monsterzege van de PVV is slecht nieuws voor Nederland, aldus *NRC*.

Fondsen bevreesd

Ook in de filantropie is het nieuws ingeslagen als een bom. Zal Wilders zich ontpoppen als een wolf in schaapskleren? Vooral fondsen op het vlak van cultuur, klimaat en ontwikkelingssamenwerking vrezen met grote vreze. Want afgaande op het programma van de PVV is het juist op deze terreinen waar de klappen zullen vallen. Of doet Wilders water bij de wijn tijdens de coalitievorming? De komende weken zal blijken in hoeverre Wilders en zijn plannen stand houden.

Enige relativering lijkt passend. In de Tweede Kamer bezet de PVV straks 37 van de 150 zetels. In de Eerste Kamer is sprake van slechts vier van de 75 zetels. Met andere woorden: de PVV is in beide Kamers redelijk ingekapseld. Bovendien is EU-lid Nederland nog altijd een rechtstaat met een onafhankelijke rechtspraak, een kritisch ambtenarenapparaat en een vrije pers. Zo bezien kent het bestel de nodige *checks and balances*.

Populisme

Wie de geschiedenis kent, weet dat het populisme niet uit de lucht is komen vallen. Hoewel de politiek in Nederland geen echte populistische traditie kent, zijn er wel populistische golven te onderkennen, te beginnen aan het eind van de achttiende eeuw, zonder dat sprake is van een heldere doorgaande lijn. Sinds 2002 zien we, met de opkomst van Pim Fortuyn – die als politicus niet veel gemeen had met Wilders – een nieuwe fase van het populisme.

Het initiatief ligt nu bij PVV-leider Wilders die bepaald geen gelukkige hand heeft met het naar voren schuiven van prominenten uit zijn beweging, zoals deze week nog eens bleek. Na een valse start zijn verkennende gesprekken onder leiding van Ronald Plasterk inmiddels begonnen. Er zal een complexe formatie volgen, een die deze keer hopelijk niet 299 dagen zal duren. Nederland is lang genoeg een land in de wachtstand. Belangrijke vragen blijven steeds langer liggen.

Deelbelangen

De kiezers heeft een duidelijk signaal afgegeven dat problemen – asiel, wonen, zorg et cetera – snel moeten worden opgelost. Werkgevers, werknemers, studenten, ouderen en anderen zijn het beu en hunkeren naar stabiliteit en vertrouwen. Hoe verder? Formeren begint met praten, zoeken naar gemeenschappelijke belangen. Het algemeen is immers een optelsom van deelbelangen. En steeds weer geldt: zekerheden in de politiek bestaan niet.

In de komende periode gaan politiek en filantropie gelijk op. Beide moeten coalities smeden om verder te komen. De politiek om tot een regering te komen, de filantropie om verborgen waarden zichtbaar te maken. Want nu de Samenwerkende Brancheorganisaties hun samenwerking op losse schroeven hebben gezet, komt het aan op het smeden van brede gelegenheidscoalities om ook in het nieuwe politieke Den Haag zichtbaar te worden en te blijven. En te redden wat er te redden valt.

Bert Koopman is hoofdredacteur van filantropie platform DDB.